

Almquist, Ernst

Om kyskhedens hygieniska betydelse.

Särtryck ur Social Tidskrift N:o 2, 1904.

Om kyskhedens hygieniska betydelse.

Af professor E. Almquist.

Om nykterhetens värde hör man numera talas överallt, men om sedligheten talas fåga. Social Tidskrift har nyligen offentliggjort flera uppsatser öfver detta ämne, med ädelt, idealistiskt innehåll. Eljest brukar man vanligen under rubriken sedlighet enbart få osedligheten skildrad. Ehuru kyskhetsfrågan ej är mycket uppmärksammas, har den gifvetvis lika stor betydelse som nykterheten. Båda äro nödvändiga för den enskildes hälsa och arbetskraft liksom ock för samhällets bestånd.

Icke förty inträffar det i våra dagar ej sällan, att kyskheden ut-sättes för angrepp eller åtlöje. Man får höra, att hvar åtra, som dyker upp i vårt bröst, bör tillfredsställas. Denna lära, som kan kallas köttets evangelium, motverkar vår tids hygieniska sträfvan och kan bli i hög grad till skada för kulturen. Den måste därför med all makt bekämpas af hygienens målsmän. Ty huru skulle allmänna hälsotillståndet gå framåt genom våra hygieniska arbeten, genom vattenverk, bättad renhållning och äfven genom nykterhetsförelsen, om samtidigt med dessa arbetens utförande okyskheden allmänt grepe omkring sig?

Lättast är det att inse kyskhedens värde, då vi betrakta de veneriska sjukdomarnes härjande. Det är för närvarande omöjligt att undgå dessa sjukdomar utan att alldeles afstå från tillfälliga, sinliga förbindelser. Här ligger en kraftig maning till en hvar att iakttaga återhållsamhet. Så länge emellertid den opinionen herskar i vida kretsar, att lustan måste tillfredsställas, hjälper det ej mycket att peka på osedens följder. Dessa äro dock både tydliga och svåra. Den enskilda kan t. o. m. efter en enstaka förseelse få plikta med lidanden, som stundom bli mycket långvariga. Ej sällan ådrager han sig sjuklighet för hela lifvet eller en förtidig död, ofta öfverföres sjukdomen på maka och barn. De barnlösa äktenskapen äro mycket ofta påverkade från samma dypöl. Intet yrke, ej ens det osundaste, får så starkt på mannens lifslängd, som det ogifva ståndet, och detta är en följd af okyskheden.

Tryck 46 F d Br.

Tillkomstår 1904.

Digitaliserad år 2015

National Library
of Sweden

Om kyskhetsens hygieniska betydelse.

Af professor E. Almquist.

Om nykterhetens värde hör man numera talas öfverallt, men om sedligheten talas föga. Social Tidskrift har nyligen offentliggjort flera uppsatser öfver detta ämne, med ädelt, idealistiskt innehåll. Eljest brukar man vanligen under rubriken sedlighet enbart få osedligheten skildrad. Ehuru kyskhetsfrågan ej är mycket uppmärksammas, har den gifvetvis lika stor betydelse som nykterheten. Båda äro nödvändiga för den enskildes hälsa och arbetskraft liksom ock för samhällets bestånd.

Icke förty inträffar det i våra dagar ej sällan, att kyskheten utsättes för angrepp eller åtlöje. Man får höra, att hvar åtrå, som dyker upp i vårt bröst, bör tillfredsställas. Denna lära, som kan kallas köttets evangelium, motverkar vår tids hygieniska sträfvan och kan bli i hög grad till skada för kulturen. Den måste därför med all makt bekämpas af hygienens målsmän. Ty huru skulle allmänna hälsotillståndet gå framåt genom våra hygieniska arbeten, genom vattenverk, bättrad renhållning och äfven genom nykterhetsrörelsen, om samtidigt med dessa arbetens utförande okyskheten allmänt grepe omkring sig?

Lättast är det att inse kyskhetsens värde, då vi betrakta de veneriska sjukdomarnes härjande. Det är för närvarande omöjligt att undgå dessa sjukdomar utan att alldeles afstå från tillfälliga, sinliga förbindelser. Häri ligger en kraftig maning till en hvar att iakttaga återhållsamhet. Så länge emellertid den opinionen herskar i vida kretsar, att lustan måste tillfredsställas, hjälper det ej mycket att peka på osedens följder. Dessa äro dock både tydliga och svåra. Den enskilda kan t. o. m. efter en enstaka förseelse få plikta med lidanden, som stundom bli mycket långvariga. Ej sällan ådrager han sig sjuklighet för hela lifvet eller en förtidig död, ofta öfverföres sjukdomen på maka och barn. De barnlösa äktenskapen äro mycket ofta påverkade från samma dypöl. Intet yrke, ej ens det osundaste, tär så starkt på mannens lifslängd, som det ogiftaståndet, och detta är en följd af okyskheten.

Men äfven om nämnda sjukdomar blefve utrotade, kvarstode lika fullt nödvändigheten att lefva kyskt. Detta kunna vi lära af historien, vi kunna deducera detsamma ur iakttagelser i vår omgifning. Antikens folk och så många andra nationer hafva gått under på grund af sedelöshet utan medverkan af ifrågavarande sjukdomar. Omvänt kunna vi öfvertyga oss om den fördel, den judiska racen ägt af Mose bud om kyskhetens värnande.

Människan är nu en gång så inrättad, att hon måste iakttaga själfbehärskning med afseende på allehanda begär, som uppdyka i det inre. Håller hon icke emot, blir hon njutningslysten och får behof af det ena eller andra retmedlet, och inom kort blir detta hennes herre. Hon lider då af en sjuklig lystnad. Sådana personer känna vi många, den ena kan ej låta bli spriten, den andra måste ha opium, den tredje beherskas af okyskheten i någon form. De äro alla sjuka, och tillståndet påverkar hälsa och arbetsförmåga.

Den enskilde, som begagnar okyskheten som njutningsmedel hamnar snart i detta sjukliga tillstånd. Okyskheten är nämligen blott ett surrogat för den verkliga kärleken. Detta surrogat tillfredsställer ej, men det ökar i hög grad lystnaden. Det folk, som i allmänhet begagnar okyskheten som njutningsmedel, går snart under.

Ingen må inbilla sig, att återhållsamheten har värde endast för den ogifte. Den är lika nödvändig inom äktenskapet, både under sjukdom och fysiologiska förhållanden. Det behöfs mången gång själfbehärskning från mannens sida för att bevara kvinnans hälsa och lif. Endast genom vis återhållsamhet kan man på naturenligt sätt reglera fortplantningen, så att afkomman blir sund och får tillräcklig vård. De konstgjorda medlen att nå detta mål medföra betydande hygieniska vådor. Då man ej vill afstå från njutningen, men borttager ansvaret, så upphör man att lägga sig vinn om den själfbehärskning, som vi behöfva. Följden blir ökad lystnad och åtskilliga andra faror. I Frankrike kunna vi se, huru just denna osed hotar befolkningens tillvaro.

Såväl bland läkare som bland allmänheten finnes en säker erfarenhet om, att renhetens bevarande icke är något oupphinneligt ideal. En normal, frisk människa kan behärska sig. Härför fordras dock, att hon lefver ett sundt lif, noga inrättadt efter hälsolärens fordringar och efter iakttagelser på sig själf. Kroppsrörelse är nödvändig, men bör ej öfverdrivas. Spritnjutning liksom andra psykiska och fysiska retmedel måste undvikas. Fantasien får icke genom dåligt sällskap eller dåliga böcker föras på afvägar. Ett arbetsamt lif, tillräckligt fyllt af intressen, är en nödvändig hjälp i striden för renheten.

Det är på tiden att vi allvarligare än förr upptaga arbetet för renhet och kyskhet. Jag tror, att vi vid detta arbete ha mycket att lära af nykterhetsrörelsen, som upplyst allmänheten om spritens obehöflighet och farliga verkningar samt delgifvit oss en ny uppfattning om superiet.

Det finnes rätt stora likheter mellan superiet och okyskheten. Då man i gamla tider antog, att brännvin behöfdes för matsmältningens

skull, så kunde man naturligt nog med bästa samvete suppa sig fördärfvad. Likaså fördärfvar man snart hälsa och arbetskraft i kretsar, där det antages, att könsdriften för hälsans skull ständigt måste tillfredsställas. Efter skedd upplysning måste förhållandena bli andra. En del människor fortsätta sina oseder, ehuru de känna faran, men många låta förnuftet råda.

Låt oss därför sprida sanningen rundt om i landet. Låt oss upplysa om, att alla, man såväl som kvinna, måste iakttaga själfbehärskning, alla måste arbeta för renhetens bevarande. Återhållsamhet skadar oss icke. Själfbehärskning är kraft. Den frivilligt iakttagna kyskheten utvisar en hög ståndpunkt, som ger god belöning i hälsa och dugande arbete.

Renhet och kyskhet ha emellertid icke blott sin stora betydelse för hygien, de äro lika nödvändiga för lyckan. Intet skadar den verkliga kärleken och möjligheten att vinna den lyckan så mycket som de tillfälliga, sinliga förbindelserna och öfverhufvud okyskheten.

Nykterhetsrörelsen har orsakat, att stora delar af folket underkastat sig absolutism. Å denna punkt finnes en stor olikhet i förhållande till könsdriftens tillfredsställande. Men vissa kategorier böra också här underkasta sig motsvarande absolutism. I första rummet gäller detta ungdomen, innan kroppen nått full utveckling och styrka. I annat fall dragas kroppens krafter från den naturliga utvecklingen och följderna spåras hela lifvet igenom.

Vi få, som vi redan framhållit, ej inbilla oss, att upplysning och förändrade åsikter kunna stäffa allt det onda, som okyskheten i vår tid åstadkommer. Dess värre veta vi allt för väl, att våra handlingar ej äro bundna vid vårt vetande; vi handla tyvärr bra ofta mot bättre vetande. Detta är så mycket förklarligare, då det gäller en af våra starkaste drifter, som ofta med våldsamhet kräfver att tillfredsställas.

Upplysningen måste dock verka mycket godt. Det finnes i vårt land en stor kategori människor, som af instinkt eller af religiösa eller ideala bevekelsegrunder söka bevara sin renhet. Dessa personer behöfva stödas, särskildt i ungdomen. Utan stöd kunna de lätt blifva vacklande, då de lefva i kretsar där frestelsen är stor. Om en ung man eller kvinna får höra, att "vetenskapen" anser kyskheten som onaturlig och helsovådlig så förlorar denne naturligt nog i motståndskraft.

För okyskhetens bekämpandes behöfvas mäktiga krafter. Prester och idealister ha nog gjort sitt till och ha säkerligen sin andel i förtjänsten att det ej står än värre till. Nykterhetsrörelsen har ock verkat godt. Vi känna alla, huru öfvervåldigande frestelsen blir under spritens inverkan, och den frestelsen är nu mindre än förr. Okyskheten har dock ej aftagit samtidigt med superiet. Tvärtom synes den vara mera hotande nu än någonsin. Då jag anser det uppenbart, att nykterhetsrörelsens mål är att genom alkoholens borttagande höja sedligheten, folkets hälsa och kraft, så kan det ej vara denna rörelse likgiltigt att en annan osed hotar att beröfva nykterhetsrörelsen dess frukt. Denna rörelse måste därför i viss mån också arbeta för kyskheten.

En stor svårighet ligger uti de allt senare äktenskapen. Förhållandet beror delvis på den i vår tid nödiga specialutbildningen, Emellertid finnas också många andra orsaker. En sådan vilja vi framhålla, nämligen den otillfredsställande aflöningen för en del tjänstemän. Då en ung man ej har utsikt att få bilda familj förrän efter 40 års ålder, så behöfs det förvisso en ovanligt stor sedlig kraft för att undgå farliga förbindelser. För den unge mannen är det nödigt att äga förhoppningar, som kunna förverkligas inom ej allt för lång tid, därest han med någon utsikt till framgång skall kunna upptaga den svåra kampen för renhet och kyskhet.